

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра теорії культури і філософії науки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філософського факультету

Іван КАРПЕНКО

серпень 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ І МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський)
галузь знань Освіта/Педагогіка
спеціальність 014.04 Середня освіта (Математика)
освітня-професійна програма Математика та інформатика
від дисципліни за вибором
факультет математики та інформатики

Харків-2024 / 2025 навч. рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою філософського факультету

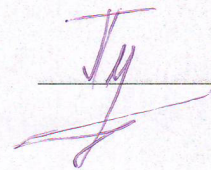
Протокол від "21" червня 2024 року № 11

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: доктор філос. наук, професор Пугач Б.Я., канд. філософ. наук, доцент кафедри теорії культури і філософії науки Безродний А. Г.

Програму схвалено на засіданні кафедри теорії культури і філософії науки філософського факультету

Протокол від "17" червня 2024 року № 11

Завідувач кафедри теорії культури і філософії науки

Дмитрій
ПЕТРЕНКО
(підпис)
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією філософського факультету
(назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна)

Протокол від "21" червня 2024 року № 11

Голова методичної комісії філософського факультету

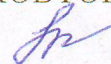
Сергій ГОЛКОВ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом освітньої програми Математика та інформатика

Гарант освітньої програми

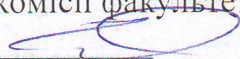
Ірина ЖОВТОНІЖКО

Програму погоджено методичною комісією факультету математики і інформатики

Протокол від "27" серпня 2024 року № 01

Голова методичної комісії факультету математики і інформатики

Евген Мельнюк

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Філософія і методологія науки» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

Магістр

014.04 Середня освіта_(Математика)

Освітньо-професійна програма «Математика та інформатики»

1. 1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни полягає в ознайомлення студентів із найважливішими аспектами, поняттями та концепціями логіки і методології науки.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- володіння сутністю основних проблем логіки і методології науки;
- знати основні факти з історії розвитку філософії науки
- вміти читати і аналізувати літературу з питань логіки і методології науки;
- аналізувати основні методи побудови наукових гіпотез і теорій;

3. 1.3. Кількість кредитів – 4

4. 1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2	-й
Семестр	
3-й	-й
Лекції	
26 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
13 год.	год.
Лабораторні заняття	
0 год.	год.
Самостійна робота	
81 год.	год.

1.6. Заплановані результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

- навички з основ філософсько-методологічних досліджень;
- побудови теоретичних концепцій, формування методології аналізу об'єктів наукового осмислення;
- знання з базових теоретичних напрямів, шкіл, концепцій, категоріального апарату та основних першоджерел з логіки і методології науки;
- підвищення професійної ерудиції майбутніх фахівців;
- формування цілісної картини наукового процесу;
- спроможність генерувати нові ідеї та теорії.

2. Тематичний план навчальної дисципліни.

Тема №1. Що таке наука?

Способи відображення дійсності (наука, міф, мистецтво, релігія). Культура. Наука і псевдонаука. Класична концепція істини та її проблеми. Семантична, когерентна фідеїстська та конвенційна теорії істини. Прагматична концепція істини та її проблеми. Інструменталізм та концептуальний прагматизм.

Тема №2. Методологія наукового пошуку.

Практика наукового дослідження. Індукція та дедукція. Гіпотетико-дедуктивний метод та абдукція. Від гіпотези до її підтвердження. Досвід та експеримент (звичайний, розумовий, обчислювальний). Його величність факт.

Тема №3. Наукові торії.

Наукова теорія та її складові. Закони і висхідні приципи. Проблеми причинності, детермінізму та індетермінізму. Гіпотетико-індуктивний принцип побудови наукових теорій. Різноманіття наукових теорій.

Тема №4. Становлення та розвиток філософії науки.

Становлення й розвиток філософії науки: позитивістська філософія О.Конта, Г.Спенсера, емпіріокритицизм Маха та Авенаріуса, неопозитивізм. Постпозитивістські концепції І.Лакатоса, Т.Куна, Ст.Тулміна. Історична обумовленість наукових результатів (тематичний аналіз науки Холтона). Методологічний анархізм П.Фейєрабенда.

Тема №5. Різноманіття наукових картин світу.

Фізична картина світу. Особливість біологічного знання. Специфіка гуманітарних наук. Суспільні науки. Герменевтика та структуралізм. Рівні організації матерії та проблема інформаційної картини світу.

Тема №6. Системний принцип організації.

Відкриті й закриті системи, синергетика. Організація та самоорганізація, кібернетика та синергетика. Холізм і принцип доповняльності.

Тема №7. Соціально-етичні проблеми наукової діяльності.

Соціально-етичні проблеми наукової діяльності: погляди Дюркгейма, Маркса, Мангейма, Вебера, Мертонна. Постструктуралізм, деконструктивізм, феміністські дослідження.

3. Структура навчальної дисципліни

	Денна форма				
	Ус ьо го	у тому числі			
		л	п	і н д	с/р
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Що таке наука?	17	4	1		12
Тема 2. Методологія наукового пошуку.	18	4	2		12
Тема 3. Наукові теорії.	17	4	2		11

Тема 4. Становлення та розвиток філософії науки.	17	4	2		11
Тема 5. Різноманіття наукових картин світу.	17	4	2		11
Тема 6. Системний принцип організації	17	3	2		12
Тема 7. Соціально-етичні проблеми наукової діяльності.	17	3	2		12
Усього годин	120	26	13		81

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми
1	Наука і різні способи пізнавального освоєння дійсності
2	Логіка і методологія науки
3	Онтологія науки
4	Гносеологія й епістемологія
5	Соціологія, культурологія та психологія наукової діяльності
	Разом

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання першоджерел та наукової літератури	38
2	Написання реферату на завдану тему	20
	Разом	58

**6. Індивідуальне навчально-дослідне завдання
з курсу «Філософія і методологія науки» не передбачається**

7. Методи контролю

Поточний контроль

Оцінка знань студентів за контрольними програмними питаннями поточної та попередніх тем.

Експрес-тестування за ключовими аспектами тем курсу.

Підсумковий контроль (екзамен)

Перевірка розуміння студентами теоретичного та практичного програмного матеріалу в цілому, здатність творчо використовувати накопиченні знання та вміння.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання	Екзамен	Сума										
Відвідуван	Опитування на лекції за визначеними темами	К о н т р о л ь - н а р о б о т а	І н д и в і - д у а л ь н е з а в д а н н я	Р а з о м								
Л	С	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7				

10	0	5	5	5	5	5	5	5	0	0	4	6	1
											0	0	0

Всього 6 опитувань за 7 лекційними темами.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
	Чотирирівнева шкала оцінювання
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно

9. Рекомендована література

Основна література

- a. 1. Безродний А.Г., Тарароєв Я.В. Логіка та методологія природничо-наукового пізнання. – Методичний посібник. Харків, 2004. – 44 с.
- b. 2. Білецький І.П. Філософія науки [Навч. посіб] / І.П. Білецький, О.М. Кузь, В.Ф. Чешко. Харків.: ХНЕУ, 2005. – 128 с.
- c. 3. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2014. - 142 с.
- d. 4. Верменко А.Ю. Філософія науки. Методичні рекомендації для студентів магістерського рівня підготовки з агробіологічних спеціальностей (заочна форма навчання), – Київ: НАУ, 2004. -30с.
- e. 5. Верменко А.Ю. Сторожук С.В. Філософія науки та інноваційного розвитку. Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП магістерського рівня підготовки агробіологічних спеціальностей, –К.: НУБіП, 2009. – 240 с.
- f. 6. Власенко Л., Ладанюк А., Кишенько В. Методологія наукових досліджень. Навчальний посібник. Київ. Вид. Ліра-К. 2018. - 352 с.
- g. 7. Данильян О., Дзьобань О. Методологія наукових досліджень. Підручник. Вид. Право. 2019. – 368 с.
- h. 8. Добронравова І. С. Практична філософія науки. Суми: Університетська книга, 2017. - 352 с.
- i. 9. Добронравова І. С. Філософія науки: підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін.; за ред. І. С. Добронравової. – К.: ВПЦ "Київський університет", 2018. – 255 с

- j. 10. Євтушенко М., Хижняк М. Методологія та організація наукових досліджень. Навчальний посібник. Вид. Центр навч.літ. 2019. - 350 с.
- k. 11. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / А. М. Єріна, В. Б. Захожай, Д. Л. Єрін — К.: Центр навч. літ., 2004.- 212 с.
- l. 12. Добронравова І.С. Новітня філософія науки [Підручник для студ. філос. ф-тів ун-тів і аспірантів (для складання канд. іспиту з філософії та філософії науки)] / І.С. Добронравова, Т.М. Білоус, О.В. Комар. К.: Логос, 2000. - 244 с.
- m. 13. Еллюль Ж. Техніка, або виклик століття. Філософія науки. Навчальний посібник. 2- ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. с.228-236.
- n. 14. Ісакова О.І., Щеракова В.Н. Філософія науки: навч. посібник / О.І. Ісакова, Н.В. Щербакова. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В. – 2019. – 277 с.
- o. 15. Іщенко М. П., Руденко І. І. Філософія науки: питання теорії і методології: навч. посіб. Київ : УБС НБУ, 2010. - 444 с.
- p. 16. Ковальчук В.В., Мойсеєв Л.М.. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. — К.: В.Д. «Професіонал», 2005.
- q. 17. Кузь О. М., Чешко В. Ф. Філософія науки: навч. посіб. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. - 172 с
- r. 18. Кульчицький О. Основи філософії і філософічних наук [Текст] / О. Кульчицький. – Мюнхен-Львів, 1995. – с. 132-135.
- s. 19. Кузь О.М., Чешко В. Ф. Філософія науки : навчальний посібник : [Електронне видання] / О. М. Кузь, В. Ф. Чешко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 172 с.
- t. 20. Лой А. Н. Свідомість як предмет теорії пізнання. - К.: Наукова думка, 1988. – 247 с.
- u. 21. Максюта М.Є. Філософія науки [Навч. посіб. для підгот. магістрів в агр. вищих навч. закл. III-IV рівнів акредитації за усіма напрямками підгот.]. К.: Урожай, 2000. - 418 с.
- v. 22. Мельник В.П. Філософія. Наука. Техніка: Методолого-світоглядний аналіз [Текст] / В.П. Мельник. – Львів : Видавн. центр ЛНУ ім. І.Франка, 2010.
- w. 23. Петінова О. Б. Філософія науки: навч. посіб. Одеса, 2018. - 213 с.
- x. 24. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки: навч. посіб. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2016. - 181 с.
- y. 25. Причепій Є.М., Черній А.М., Гвоздецький В.Д., Чекаль Л.А. Філософія. Навчальний посібник. – К.: Аграрна наука, 2000. -540с.

- z. 26. Пронський В. М. Філософія науки: Конспект лекцій для аспірантів, пошукачів та магістрів. Київ : НТУУ «КПІ», 1997. - 200 с.
- aa.27. Ратніков В. С., Макаров З. Ю. Історія та філософія науки: хрестоматія: навч. посіб. Вінниця : Нова книга, 2009. - 416 с.
- bb.28. Ратніков В. С. Основи філософії науки та філософії техніки: навч. посіб. Вінниця: ВНТУ, 2012. - 291 с.
- cc.29. Ратніков В. С. Фізико-теоретичне моделювання: підстава, розвиток, раціональність. - К.: Наукова думка, 1995. – 247 с.
- dd.30. Самардак М. М. Філософія науки. Напрями, теми, концепції: навч. посіб. Київ : ПАРАПАН, 2011. - 203 с.
- ee.31. Сергієнко В. В. Філософські проблеми наукового пізнання: навч. посіб. Кременчук: Кременчуцький національний університет ім. Михайла Остроградського, 2011. - 103 с.
- ff. 32. Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки та техніки: підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. - 306 с.
- gg.33. Семенюк Е. Філософія сучасної науки і техніки: підручник / Едуард Семенюк, Володимир Мельник. – Вид. 3-тє, випр. та допов. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 364 с.
- hh.34. Сергієнко В.В. Філософські проблеми наукового пізнання: Навчальний посібник. – Кременчук: Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, 2011.
- ii. 35. Семенюк Едуард Філософія сучасної науки і техніки : підручник / Едуард Семенюк, Володимир Мельник. – Вид. 3-тє, випр. та допов. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 364 с.
- jj. 36. Сидоренко О. П. Філософія науки: курс лекцій з вивчення дисципліни для здобувачів III рівня вищої освіти «доктори філософії» спеціальності 204 «ТВППТ» денної та заочної форми навчання / /О. П. Сидоренко – Одеса: ОДАУ, 2019. –156 с.
- kk.37. Толстов І. В. Філософія науки. Конспект лекцій. Харків. УкрДАЗТ, 2014.
- ll. 38. Чекаль Л.А. Черній А.М. філософія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів .- К.: Міленіум. 2006 -356 с.
- mm. 39. Чекаль Л.А. Верменко А.Ю. Павлова О. Ю. Супрун А.Г. Горбатюк Т.В. філософія науки. навчально-методичний посібник для студентів магістерського рівня підготовки стаціонарної та заочної. Дистанційної та екстернатної форм навчання усіх спеціальностей. – Київ :НАУ, 2007. - 40с.
- nn.40. Філософія науки. Методичні рекомендації для студентів магістерського рівня підготовки з агробіологічних спеціальностей. Укладачі: Чекаль Л.А., Верменко А.Ю. Гудіна Н.М.. Кравченко А.Г. – Київ: НАУ, 2003. -31 с.

- oo.41. Філософія освіти і науки: [Навч. посіб.] / В.П. Загороднюк [та ін.] / [відп. ред.: В.П. Загороднюк, Л.І. Мозговий] Київ: Знання України, 2017. – 347с.
- pp.42. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / під загал. ред. Л. Губерського. 2е вид., перероб. і доп. (Підручники для ВУЗів). Харків: Фоліо, 2017. - 624 с.
- qq.43. Філософія науки / Philosophy of science. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 1. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. - 495 с.
- rr. 44. Філософія науки / Philosophy of science. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. - 495 с.
- ss. 45. Філософія науки: навч. посіб. / Петрук Н. К., Гапченко О. В., Левченко А. В. Хмельницький: ХНУ, 2018. - 271 с.
- tt. 46. Філософія науки. Підручник для аспірантів. – Київ: Центр учбової літератури, 2018. - 218 с.
- uu.47. Філософія науки: підручник / І. С. Добронравова, Л. І.Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін.; за ред. І. С. Добронравової. – К. ВПЦ. "Київський університет", 2018. – 255с.
- vv.48. Філософія науки: [Навч. посіб.] / Гоян І.М., Матвієнко І.С., Сторожук С.В. // за ред. С.В. Сторожук. 4-те видання, виправлене і доповнене. Івано-Фпанківск: Симфонія форте, 2022. – 420 с.
- ww. 49. Фірсова Л.В. Філософія науки [Навч. посіб для студентів вищих навч. закл.] / Л.В. Фірсова, І.П. Черних, Я.М. Білик; Фірсова (ред.). Харків: ППв «Нове слово», 2003. – 335 с.
- xx.50. Штанько В. І. Філософія і методологія сучасної науки. Підручник. Харків, 2017. - 177 с.

Додаткова

- a. 1. Білуха М. Т. Основи наукових досліджень. — К. «Вища школа», 2003. — 292 с.
- b. 2. Верменко А.Ю. Сторожук С.В. Основні проблеми сучасної науки: світоглядно-філософські виміри. Навчально-методичні матеріали з курсу «Філософія науки та інноваційного розвитку» для студентів НУБіП магістерського рівня. К.: Вид-во НУБіП України, 2009 – 184с.
- c. 3. Вітгенштайн Л. Traktatus Logico – Philosophicos: Філософські дослідження. – К., 1995.
- d. 4. Габермас Ю. Філософія як берегиня та інтерпретатор ситуації. // Після філософії: кінець чи трансформація? — К., 2000.

- e. 5. Гадамер Г.-Г. Истина і метод. – К., 2000.
- f. 6. Галіченк М. В., Поліщук І. Є. Хрестоматія з історії та філософії науки. Херсон, 2018. - 158 с.
- g. 7. Гришанов І. В., Поліщук І. Є. Навчально-методичні рекомендації з дисципліни «Філософія та методологія науки» для магістрантів та аспірантів усіх спеціальностей. Частина І. Херсон: Вид-во ХДУ, 2004. - 120 с.
- h. 8. Гришанов І. В., Поліщук І. Є. Навчально-методичні рекомендації з дисципліни «Філософія та методологія науки» для магістрантів та аспірантів усіх спеціальностей. Частина ІІ. Херсон: Вид-во ХДУ, 2004. - 84 с.
- i. 9. Гьосле В. Трансцендальна прагматика як фіхтеанство інтерсуб'єктивності. // Філософська і соціологічна думка. 1992 — №2.
- j. 10. Дамміт М. Чи може наука мати систематичний характер. // Після філософії: кінець чи трансформація? — К., 2000.
- k. 11. Добронравова І. С. Новітня західна філософія науки: підручник Добронравова І, Т. Білоус, О. Комар. — К.: Парапан, 2006. — 216 с.
- l. 12. Дерріда Ж. Привиди Маркса. — Харків: Око, 2000.
- m. 13. Заїченко Г. Постмодернізм: ключові ідеї Л. Вітгенштайна і Ж. Дерріда. Філософія науки. Навчальний посібник. 2-ге вид., виправлене та доповнене у двох частинах. Частина 2. Хрестоматійні матеріали. / Сторожук С.В., Гоян І.М., Данилова Т.В., Матвієнко І.С. Івано-Франківськ, 2018. с. 202-211.
- n. 14. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної К.: Лібра, 2001. - 400 с.
- o. 15. Історія філософії. За ред. В.І.Ярошовця. – К.: ПАРАПАН, 2002 – 774с
- p. 16. Капіца В.Ф. Філософія науки і ноосферо-наукові інновації в мисленні і пізнанні. – Монографія., Книга 1. – Кривий Ріг: Видав. центр ДВНЗ «КНУ», 2016. – 623с.
- q. 17. Капіца В.Ф. Філософія науки як ноосфера інноваційного - Монографія, Книга 2. Кривий Ріг: Видав. центр ДВНЗ «КНУ», 2017 – 731 с
- r. 18. Капіца В.Ф. Філософія науки: інноваційна методологія та епістемологія ноосферного зросту знань – Монографія, Книга 3. Кривий Ріг: Видав. центр ДВНЗ «КНУ», 2018. – 731 с.
- s. 19. Капіца В.Ф. Філософія і методологія ноо-науки: дослідні програми з ноосферних технологій та їх НТ-практиси в проектних ноо-інноваціях – Монографія, Книга 4. – Кривий Ріг: Видав. центр ДВНЗ «КНУ», 2019. – 939 с.

- t. 20. Корягін М., Чік В. Основи наукових досліджень. Вид. Алеута. 2019. - 492 с.
- u. 21. Кремень В. І. Філософія і мислителі, ідеї, концепції. Підручник / В. Г. Кремень, В. В. Ільїн. - К.: Книга, 2005. - 528 с.
- v. 22. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти: стратегія. Реалізація. Результати. — К.: Грамота, 2005.
- w. 23. Кримський Е. Наука як феномен цивілізації. // Вісник національної академії наук. Україна. — 2003, — №3.
- x. 24. Кримський С. Б. Запити філософських смислів. // Кримський С.Б. Під сигнатурою Софії. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008, 718с. с.444-717
- y. 25. Крушельницька, О. В. Методологія та організація наукових досліджень [Текст]: навч. посіб. / О.В. Крушельницька. — К.: Кондор, 2006. — 206 с.
- z. 26. Кун Т. Структура наукових революцій.—К.: Port-Royal, 2001.— 228 с.
- aa.27. Максюта М.Є. Філософія науки [Навч. посіб. для підгот. магістрів в агр. вищих навч. закл. III-IV рівнів акредитації за усіма напрямками підгот.] / М.Є. Максюта – К. Урожай, 2004. – 418 с. - (Національний аграрний ун-т).
- bb.28. Маліцький Б. А. Прикладне наукознавство [Текст] / Б. А. Маліцький. — К.: Фенікс, 2007. — 464 с.
- cc.29. Мальська М., Пандяк І. Організація наукових досліджень. Навчальний посібник. Вид. Центр учб.літ. 2017. - 131 с.
- dd.30. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. / За ред. І. С. Добронравової, О. В. Руденко. Київ: ВПЦ «Київський університет» - 2018. - 607 с.
- ee.31. Основи наукових досліджень [Текст]: навч. посіб. /В.С. Марцин [та ін.]. Л.: Ромус-Поліграф, 2002. — 128 с.
- ff. 32. Основи методології та організації наукових досліджень: Навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'ютантів / За ред. А.Є. Конверського – К.: «Центр навчальної літератури», 2010.
- gg.33. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. — Тернопіль, 2014. — 272 с.
- hh.34. Патнем Х. Чому розум не може бути натуралізованим? // Після філософії: кінець чи трансформація? — К., 2000.
- ii. 35. Петрушенко В.Л. Епістемологія як філософська теорія знання [Текст] / В.Л. Петрушенко. — Львів: Вид-во держ. ун-ту “Львів. політехніка”, 2000. Петрушов В. М. Європейський адогматизм: історико-філософська ретроспектива, сучасні і інтенції. — Харків: УкрДАЗТ, 2007.

- jj. 36. Петрушенко В. Л. Філософія і методологія науки: навч. посіб. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2016. - 184 с.
- kk.37. Пікашова Т.Д. Розвиток наукових знань у ХІХ столітті [Текст] / Т.Д. Пікашова. – К.: Видавничо-поліграф. центр “Київ, ун-т”, 2001.
- ll. 38. Попович М.В. Раціональність і виміри людського буття [Текст] / М.В. Попович. – К.: Сфера, 1997.
- mm. 39. Пілюшенко В. Л. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: навчальний посібник/ В. Л. Пілюшенко, І. В. Шкрабак, Е. І. Словенко. — К.: Лібра, 2004. — 344 с.
- nn.40. Поліщук І. Є., Галіченко М.В. Навчально-методичні рекомендації з дисципліни «Філософія та методологія науки»: Науково-методичне видання. Херсон: Айлант, 2009. - 76 с.
- oo.41. Попович. М. В., Кримський С. Б., Йолон П. Ф. Теорія смислу в гуманітарних дослідженнях та інтенціональні моделі в точних науках. Київ: Наукова думка, 2012. - 456 с.
- pp.42. Поппер Карл. Відкрите суспільство та його вороги. Т. І. У полоні Платонових чарів / Пер. з англ. Олександр Коваленко. – К.: «Основи», 1994. – 444 с.
- qq.43. Поппер Карл. Відкрите суспільство та його вороги. Т. II. Спалах пророцтва: Гегель, Маркс та послідовники / Пер. з англ. Олександр Буценко. – К.: «Основи», 1994. – 494 с.
- rr. 44. Поппер Карл. Злиденність історизму / Пер. з англ. Василь Лісовий. – К.: «Абрис», 1994. – 192 с.
- ss. 45. Рорті Р. Прагматизм і філософія. // Після філософії: кінець чи трансформація? — К., 2000.
- tt. 46. Селігей П. Світло і тіні наукового стилю. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2018. - 628 с.
- uu.47. Сидоренко Л.І. Проблеми етики науки в постнекласичному дискурсі //Філософські проблеми гуманітарних наук. Альманах. — 2010. — № — С.121-125.
- a. 48. Сидоренко Л. І. Сучасна наука в контекстах свободи та відповідальності // Софія. Гуманітарно-релігієзнавчий вісник. — 2015.
- b. 49. Сурмін Ю. П. Наукові ексти: специфіка, підготовка та презентація: навч.-метод. посіб. — К.: НАДУ, 2008. — 184 с.
- c. 50. Сучасна західна філософія: течії і напрямки. Хрестоматія / Лях В., Пазинок В. – К., 1996.
- d. 51. Філософія. Курс лекцій. Навчальний посібник / І.В. Бичко, Ю.В.Осичнюк. В.Г. Табачковський та ін./- К.: Либідь, 1991 - 456с.
- e. 52. Філософія. За ред. О.П.Сидоренко. К.: Знання, 2009. – 891 с.

- f. 53. Філософія: Навч. посіб./Л.В. Губерський, І.Ф., Надольний В.П., Андрущенко та ін.; За ред. І.Ф. Надольного. - 6-те вид., випр. доп. – К.: Вікар, 2006. – 455 с.
- g. 54. Філософія науки [Конспект лекцій для аспірантів, пошукачів та магістрів] / Національний технічний ун-т України "Київський політехнічний ін-т" / В.М. Пронський, С.М. Комунаров (уклад.). – К., 1997. – 200 с.
- h. 55. Філософія науки та інноваційного розвитку / за наук. ред. Л. А. Чекаля. Київ: Ніжин, 2011. - 327 с.
- i. 56. Філософія науки (методи та форми наукового пізнання): навч. посіб. для самост. роботи / А.О. Осипов ; Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля. Дніпропетровськ: Дніпропетр. ун-т ім. А. Нобеля, 2014. - 195с.
- j. 57. Філософія науки. Етика та методологія наукового дослідження: навч. - метод. посіб. для підготовки докторів філософії «Doctor of Philosophy» (PhD) / І. Г. Утюж [та ін.]. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2018. – 76 с.
- k. 58. Філософський енциклопедичний словник / НАН України; Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди / В.І. Шинкарук (голова редкол.). – К., 2002.
- l. 59. Філософія науки та інноваційного розвитку [навч. посіб.] / Л. Чекаль (ред.), О.Павлова, С.Сторожук та ін. – К.: Міленіум, 2010. – 340 с
- m. 60. Ханстантинов В. О. Філософія науки: Курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2017. - 188 с.
- n. 61. Чекаль Л. А. Філософія науки. Методичні рекомендації для студентів магістерського рівня підготовки з агробіологічних спеціальностей. / Л. А. Чекаль, А. Ю. Верменко, Н. М. Гудіна, А. Г. Кравченко. — К: НАУ, 2003.— 31 с.
- o. 62. Чмиленко Ф.О. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» [Текст] / Ф.О. Чмиленко, Л.П. Жук. – Д.: РВВ ДНУ, 2014. – 48 с.
- p. 63. Шендеровський В. Нехай не гасне світ науки [Текст] / В. Шендеровський. — К: Вид-во «Рада», 2003. — 416 с.

Рекомендоване методичне забезпечення.

1. Безродний А.Г., Тарароєв Я.В. Логіка и методологія природничого пізнання: Убовий посібник Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна – 2007 – 232 с.
2. Безродний А.Г., Тарароєв Я.В. Логіка і методологія природничонаукового пізнання (Комплекс навчально-методичних

матеріалів з курсу) Харків: Харківський національний університет ім.
В.Н. Каразіна, - 2004. – 44 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [https:// www.nbuv.gov.ua](https://www.nbuv.gov.ua)
2. Електронна бібліотека матеріалів з філософії Інституту філософії ім. Г.С.Сковороди <https://www.filosof.com.ua/links.htm>
3. Державний фонд фундаментальних досліджень. ЦКБ: <http://www.dffd.gov.ua/>
4. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. ЦКБ: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Stanford Encyclopedia of Philosophy. [Electronic resources]. – Access mode: <https://plato.stanford.edu> [An introduction to the Philosophy of Science, aimed at beginners - Paul Newall.](#)

